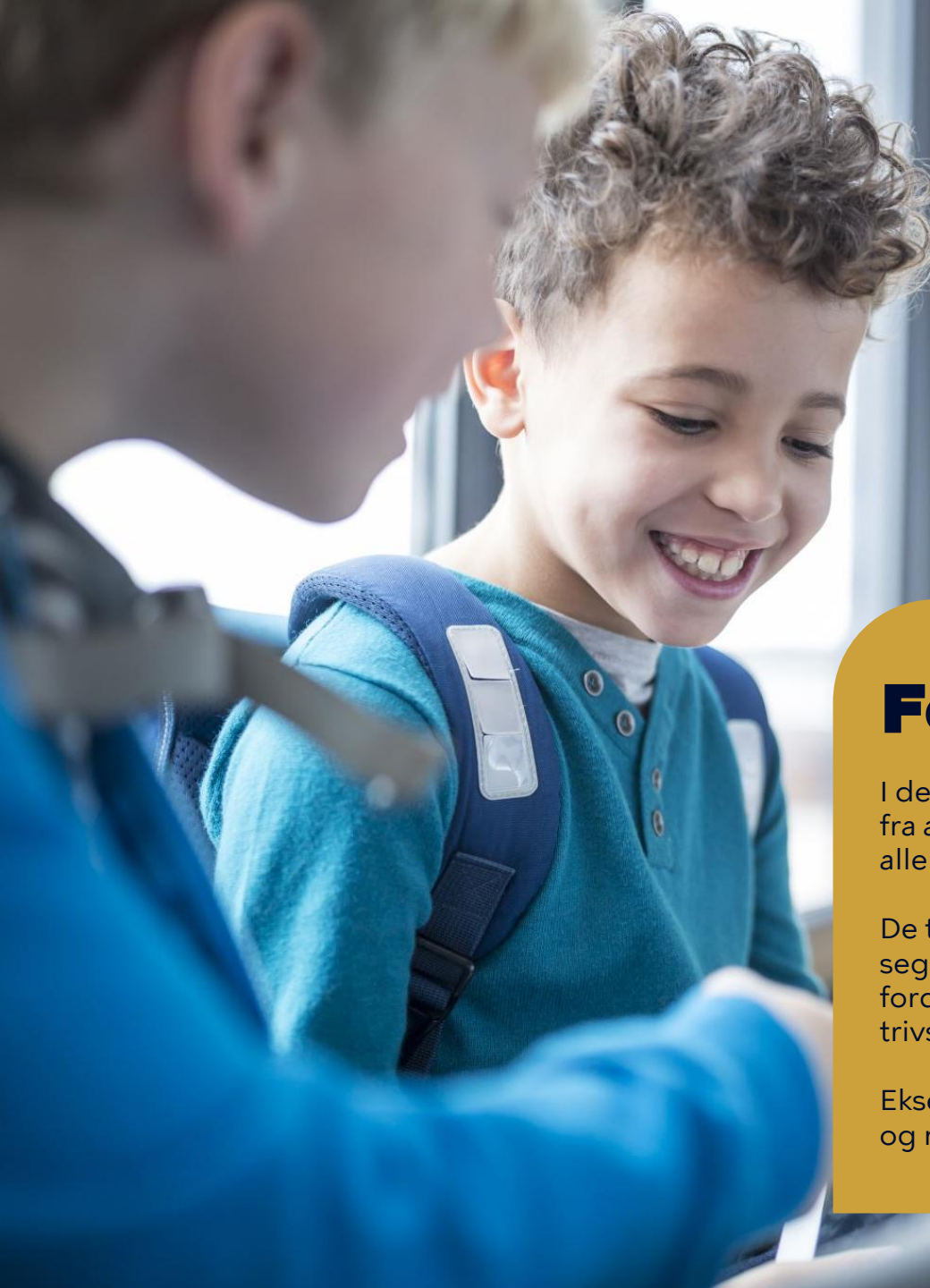

En del af fællesskabet

Tre skolars fortællinger om deres arbejde med at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn

Forord

I det følgende fortæller tre skoler om deres erfaringer fra arbejdet med at skabe trivsel og deltagelsesmuligheder for alle skolens børn.

De tre skoler er udvalgt, dels fordi de – set over en årrække – har segregeret færre børn til specialtilbud end tidligere, og dels fordi de tre skoler har gode trivselsresultater i den nationale trivselsmåling set i forhold til sammenlignelige skoler.

Eksemplerne er lavet på baggrund af interviews med ledelser og ressourcepersoner på de tre skoler.

Dyvekeskolen I

Interview med skoleleder, souschef og skolens to inklusionspædagoger/ressourcecenterkoordinatorer

“Det handler om tankegangen og måden, man taler om børnene på.”
- Souschef

Fokus på relationsdannelse og et ressourceorienteret børnesyn i praksis

Dyvekeskolen har de sidste 6-7 år haft stort fokus på at udvikle lærernes relationskompetencer. Fem af skolens medarbejdere er uddannet til at vejlede i relationskompetencer, og alle lærere går igennem et forløb, hvor deres undervisning bliver filmet og de efterfølgende får konkret vejledning, fx ift. hvordan de taler til børnene, hvordan de bruger deres kropssprog osv.

Skolen arbejder for at styrke et ressourceorienteret børnesyn, bl.a. gennem projektet “Professionelle læringsfællesskaber”, som giver lærerne redskaber til, hvordan et ressourceorienteret børnesyn kommer til udtryk konkret i undervisningen. Inklusionsvejlederne oplever også, at arbejdet med pædagogisk notat understøtter et ressourceorienteret blik på børnene.

“Hvis jeg skal pege på én ting, så er det her med børnesynet utrolig vigtigt. Både i almen rækken, men også i vores specialklasserække. Vi ser børnene, hvor de er, og hjælper dem hen til at udvikle det potentiale, som de nu har.” - Skoleleder

Kompetenceudviklingen sker bl.a. i klassen

Ressourcepersonerne er ofte med i klassen, hvor de kan udøve en ressourceorienteret tilgang i praksis. De oplever, at det især fremmer forståelsen blandt lærerne.

Klasseledelse og genkendelige strukturer

Et andet fokusområde for skolen er kompetenceudvikling i klasseledelse og en fælles tilgang i undervisningen. De oplever, at klasseledelse - i form af relationskompetencer på den ene side og faste strukturer i klasserummet på den anden side, fremmer inklusion.

Ift. struktur, så opstartes alle timer - i udgangspunktet - på samme måde af alle lærere, og der anvendes piktogrammer og time-timer til at skabe overblik og forudsigelighed for eleverne.

Inklusionsvejlederne oplever, at den tilgang skaber genkendelighed hos børnene og giver tryghed og skaber ro i lokalet. For nogle børn er dette en forudsætning for inklusion, men skolen oplever, at det gavner både trivsel og læring hos alle børn.

Det skal være nemt at få hjælp

Skolen lægger stor vægt på, at lærerne ved, hvordan de kan få hjælp, hvis de har brug for det. Man har haft fokus på at opbygge et solidt og gennemsigtigt stillads ift. at få hjælp fra RC/PLC. Dvs. at der er en klar procedure for, hvis man skal have hjælp til en elev. Hvilke indsatser man skal have lavet først, hvilken hjælp man må få hvornår osv.

“Det med, at vi skal højne fagligheden og samtidig rumme flere elever har gjort, at mange lærere har brug for mere støtte og vejledning omkring både det trivselsmæssige og det faglige.” - Souschef

Om skolen

Dyvekeskolen ligger på Amager og har elever fra børnehaveklassen til og med sjette klasse på almindelen. Efter sjette klasse fortsætter børnene til overbygningsskolen Højdevangsskolen. Skolen har desuden en specialklasserække fra 0. - 10. Klasse for børn med generelle indlæringsvanskeligheder. Det beskrevne arbejde med inklusion og trivsel forgår både i almenklasserne og specialklasserækken. I alt går der 679 elever på skolen.

Dyvekeskolen har siden 2016 arbejdet systematisk med udvikling af relations- og klasseledelseskompetencer for al deres personale.

Dyvekeskolen II

Alle børn skal kunne opleve sig som en del af faglige og sociale fællesskaber

Et vedholdende fokus på inkluderende læringsmiljøer

Ledelsen fortæller desuden, at arbejdet med at skabe mere inkluderende læringsmiljøer er et langt sejt træk, og at der har været og er behov for indsats fra mange sider og vinkler foruden det helt grundlæggende arbejde med børnesynet.

Indsats, som de oplever gør en forskel, er bl.a. hjælp fra Frejaskolens og Øster Farimagsgade skoles kompetencecentre, klasseindsatser med Bombekursus, Gruppens plan og forumteater samt arbejdet med co-teaching og familieindsatsen "De utrolige år".

Alle børn i fællesskaber

Skolen arbejder for, at alle børn er en del af både små og store fællesskaber, som en forudsætning for trivsel og inklusion.

"Vi gør rigtig meget ud af, det her med at skabe fællesskaber for børn. At de skal være en del af et klassefællesskab og et skolefællesskab"

- Skoleleder

Arbejdet med børnenes fællesskaber foregår bl.a. datainformeret gennem opfølgning på den nationale trivselsmåling og egen indsamling af data om trivslen for det enkelte barn i den enkelte klasse.

Klasseteamet mødes årligt til en klassekonference, med deltagelse fra ledelsen og inklusionsteamet. Ud fra lærernes viden og den indsamlede data planlægges, hvad der skal sættes fokus på i trivselsarbejdet i klassen i det kommende år.

Legegrupper i frikvartererne

Lærerteamet har løbende fokus på, hvem børnene har relationer med, og om alle børn har relationer med nogen både i klasseværelset og i frikvarteret.

Inklusionsvejlederne mener, at en af de vigtige ting for trivsel og inklusion, er legegrupperne i frikvartererne; timen afsluttes med, at børnene foreslår lege, som de andre børn så kan melde sig på. På den måde har alle børn deltagelsesmuligheder i frikvartererne.

Succesoplevelse at lade elever fra specialklassen gå op til eksamen

På skolen har de opmærksomhed på, at trivsel og faglighed er hinandens forudsætning. De oplever, at det at børn føler, at de bliver dygtige også er med til at skabe trivsel. Det har de blandt andet set i specialklasserækken, hvor de ældste elever blev motiverede af, at de fik lov at gå op til en eksamen – at der var en forventning om, at det kunne de godt.

"Vi havde 17 børn, der gik til eksamen her før sommerferien, og bare det, at vi kunne stå og holde dimissionsfest sammen med deres forældre og give dem et diplom, det var jo ligesom en stor dag. Mange af børnene eller forældrene havde måske ikke forventet, at de kunne afslutte med en afgangseksamen, så det, at man kommer ud og måske har fået 2 eller 4 i et fag er jo bare rigtig, rigtig flot."

- Skoleleder

Vigerslev Allés Skole og KKFO |

Interview med skoleleder, afdelingsleder og KKFO-leder

“Hos os skal man brænde for, at alle børn har en plads i fællesskabet”

- KKFO-leder

Et bevidst sats på det forebyggende arbejde

På Vigerslev Allés Skole har skoleledelsen prioriteret lønmidlerne til at ansætte to inklusionsvejledere og en inklusionspædagog på fuld tid. De oplever, at den prioritering er rigtig godt givet ud.

“Det set-up vi har lavet med et in-house inklusionsteam gør, at vejledningmuligheden ikke er så langt væk som hvis man skulle trække på nogen udefra.”

- Afdelingsleder

Formålet har bl.a. været at styrke det forebyggende arbejde og derved mindske antallet af elever, der har brug for en større indsats. Den overgang kan være svær i perioden indtil de forebyggende indsatser slår igennem.

“I starten snakkede vi om, at det skulle være en dobbeltindsats. Vi skulle have styr på hvor referaterne, handleplanerne osv. var, samtidig med, at vi skulle implementere en masse nye tiltag. Så i en overgangsperiode var det voldsomt. Men nu er vi jo, hvor vi gerne vil være.”

- Skoleleder

“Lærere og pædagoger skal gøre det de er bedst til”

Mens inklusionspædagogen bruger al sin tid “på gulvet” og laver forebyggende arbejde i klasserne og KKFO'en, er de to inklusionsvejledere tovholdere på alle skolens elevsager.

Netop alle de praktiske og administrative opgaver omkring børn med særlige behov oplever de, kan tage tid fra lærernes samvær med børnene og det forebyggende arbejde. Derfor er det inklusionsvejlederne der står for at planlægge netværks- og arbejds møder, udfylde pædagogisk notat (i samarbejde med lærerne) skabe kontakt til kompetencecentre osv. Lærere og pædagoger kan så koncentrere sig om at arbejde med handleplanen og de aftaler, der er lavet for barnet.

“Vi tror på, at dem der træffer de bedste beslutninger for børnene er dem, der er ved siden af dem. Vi har fuldt tillid til, at vores medarbejdere er dygtige og gør hvad de kan. De skal bruge tiden på at være sammen med børnene.”

- Skoleleder

Åben dør i ressourcecenteret

Skolen arbejder med en indsatsstrappe for, hvordan lærerne skal håndtere forskellige niveauer af udfordringer hos elever eller elevgrupper. På det første trin kan indsatser fx være et udvidet forældresamarbejde og uformel sparring med ressourcecenteret.

Ressourcecenteret har en dag om ugen med “åben dør”, hvor lærere og pædagoger kan få uformel sparring. Formålet er at understøtte, at lærere og pædagoger selv kan sætte indsatser i gang, før problemet er så stort, at man ville lave en indstilling til ressourcecenteret.

Om skolen

Vigerslev Allés Skole og KKFO ligger i Valby og har elever fra børnehaveklasse til og med 9. klasse. Skolen er tresporet og har desuden fire modtageklasser – i alt 761 elever.

I forhold til elevernes socioøkonomiske baggrund placerer skolen sig lige omkring gennemsnittet for de københavnske skoler.

Skolen har siden 2019 arbejdet med indsatsen “Skolestyrken” – et trivselsprogram der tilbydes gennem Mary Fonden, Red Barnet og Børns Vilkår. De arbejder samtidig med co-teaching og konflikthåndteringsmetoden som en del af Plads til forskellighed.

Skoleledelsen skal sikre rammen om den gode, inkluderende undervisning

Et tæt samarbejde mellem lærere og pædagoger giver et bredere blik på børnene

På Vigerslev Allés Skole har man organiseret det sådan, at alle pædagoger arbejder både i indskolingen og i KKFO'en. Det betyder dels, at børnene skal forholde sig til færre voksne i løbet af en dag men også, at viden om børnene går på tværs af skole og KKFO. Samtidig giver samarbejdet mellem lærere og pædagoger mulighed for at anskue barnet fra flere forskellige perspektiver.

“Det at få forskellige fagligheder ind i arbejdet omkring børnene er vigtigt for at skabe en kultur med børnene i fokus. En lærer skal primært undervise og give børnene faglig viden. Pædagoger er i højere grad uddannet til at se på børns trivsel og hvordan børn, der har svært ved fællesskaber, kan være der på en tryk måde.” - KKFO-leder

Skoleledelsen peger på, at skolen har haft en række konkrete initiativer, som har fremmet trivslen og inklusionen på skolen. Men de pointerer også, at indsatsen alene ikke kan forandre en skole, og at der ikke er tale om en “one-size-fits-all-model, hvor gode indsatsen fra én skole kan kopieres direkte til andre med samme resultat. De peger på vigtigheden skolekultur og børnesyn og af at have medarbejdere med gode relationskompetencer.

“Vi har også haft medarbejdere, som vi ikke syntes havde den tilgang, vi egentlig synes man skal have her. Der har vi jo sagt farvel til dem.”

- skoleleder

Prioritering af kendte voksne frem for fuld linjefagsdækning

Skoleledelsen fortæller, at Vigerslev Allés Skole ikke er den der ligger bedst, når det kommer til andelen af timer der læses af lærere med linjefagskompetence i faget. Der er tale om en bevidst prioritering af, at børnene - primært i indskolingen, har den samme lærer mest muligt frem for, at de mindre fag, fx historie, dækkes af en lærer med linjefag i det pågældende fag. Og når skolen ansætter lærere, lægger man ligeledes mere vægt på ansøgerens relationskompetence frem for, om de har den helt rette linjefagskombination.

“Vi vil helst have man ligger højt på relationskompetence, for det faglige kan man arbejde med, men det er virkelig svært at hæve nogen op på relationskompetence.” - skoleleder

Tydelig struktur skal sikre frihed til det vigtigste

Skoles ledelse har fokus på at have nogle faste strukturer og rammer, fx i form af et årshjul for skolen eller et skema, hvor tidspunkter for gennemførelse og planlægning af co-teaching i de forskellige indskolingsklasser er fastlagt. Formålet er at sikre, at lærere og pædagoger kan bruge deres tid på at skabe det gode indhold i undervisningen.

“Vi vil meget lidt være en skole styret af regler og retningslinjer, og det er derfor vi har et årshjul og tydelige strukturer og rammer. Det er for man kan boltre sig i dem.”

- skoleleder

Nyboder Skole

Interview med skoleleder og souschef

“De elever, der er på Nyboder Skole, det er vores elever. Målet er at beholde dem her”

- Skoleleder

Tydelig ledelse af et ressourceorienteret børnesyn i praksis

På Nyboder Skole har man også inden Plads til forskellighed haft inklusion og det ressourceorienterede børnesyn som et vigtigt fokus, som forvaltningens initiativer herefter har fortsat og understøttet.

Skoleledelsen har arbejdet for et børnesyn, hvor børn med særlige udfordringer ikke skal “fikses” af udefrakommende specialister, men at skolen skal danne rammer, hvor de kan trives og udvikle sig.

For ledelsen er det vigtigt, personalet oplever en tydelig ledelse, og en professionel tilgang med faste procedurer (fx konflikthåndteringsmetoden) og handleplaner, sådan at en udfordring med et barn ikke får lov at lande i frustration, men med det samme følges op med handling.

Skolen har - også før det nye pædagogiske notat - arbejdet med at lave handleplaner for alle børn med særlige udfordringer med beskrivelse af, hvad der skal ske indenfor de næste 10 uger. Det foregår i et tæt og struktureret forældresamarbejde, hvor målene løbende evalueres og der sættes nye.

“Det gav en helt anden tilgang til børnesyn, og den måde vi arbejdede med børnene på, for personalet kunne se, at når vi sætter nogle konkrete mål op og evaluerer på dem hver 10. uge, så kan vi se en progression i forhold til det her.” - Skoleleder

Konflikthåndteringsmetoden er en fast procedure, der hjælper både elever og lærere

Ledelsen taler om, at nogle gange kan en elevs ‘kæde falde af’. I de situationer skal der ikke konfliktoptrappes men heller ikke findes løsninger. Barnet hjælpes ud af situationen, og man finder en måde at sige tak for i dag og lade eleven tage hjem. Det hjælper også med at undgå, at læreren agerer i affekt eller ‘hidser sig unødigt op’, hvilket hverken er værdigt for den voksne eller for barnet.

Proceduren er, at læreren skriver ned, hvad der skete i situationen og giver til forældrene, der inviteres til møde dagen efter. Mødet afsluttes med en forventningsafstemning med barnet omkring, hvordan en lignende episode håndteres en anden gang, så den ikke eskalerer.

Ledelsen er opmærksom på, at den professionelle tilgang til barnet ikke udelukker, at læreren også kan reagere følelsesmæssigt på en konfliktsituation, og at opgaven nogle gange overstiger, hvad de oplever muligt. Ledelsen pointerer vigtigheden af, at der til sparring og støtte i den situation.

“Opgaven med at levere både undervisning og sikre inklusion og at fællesskabet trives etc., det er jo næsten en umenneskelig opgave nogle dage. Der skal der være tryk i, at man kan sige til sin ledelse, når vandet står højt, og man ikke kan mere.”

- Souschef

Om skolen

Nyboder skole ligger på Østerbro og har to spor fra børnehaveklasse til og med niende klasse. Endvidere har skolen en taleklasserække for børn med tale- og sprogsvækheder. I alt har skolen 487 elever.

I forhold til elevgruppens socioøkonomiske baggrund placerer skolen sig gennemsnitligt sammenlignet med kommunens øvrige skoler.

Interview med skoleleder

“Relationsdannelse er vigtigt, for det er jo heldigvis ikke papkasser, vi underviser”

- Skoleleder

Genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen i skolen skaber mental plads

Skoleledelsen har valgt at lave nogle faste rammer omkring undervisningen, som de forventer at alle lærere udfører for at skabe struktur og genkendelighed i undervisningen for alle børn - bl.a. at arbejde med piktogrammer. Det indebærer også et fokus på samarbejde i lærer- og årgangsteams og væk fra ideen om 'privatpraktiserende lærere'. Lærerne skal samarbejde i teams om at lægge læringsplaner og udarbejde handleplaner for udfordringer omkring et barn, som alle kan følge og arbejde ind i. Det skaber genkendelighed og sammenhæng for børnene, der møder forskellige lærere.

“Der skal være en genkendelighed ligegyldigt hvilken klasse man træder ind i på skolen, i forhold til den struktur der er. Man skal kunne se hvortil er i nået i dagens program. Ved undervisningens start skal man kunne se hvad programmet er, for hvad der skal foregå nu. Det bliver vi vel aldrig helt færdige med, men det er virkelig noget, de har taget til sig. Det der var så rart, var at vi skrev, at vi ville gerne væk fra special pædagogik og så udvide pædagogikbegrebet.”
- Souschef

Ledelsen mener, at en forudsigelighed i hverdagen skaber ro både i personalegruppen og i eleverne, hvilket er nødvendigt for nogle børn og gavnligt for alle. Der er i hvert fald ingen, der tager skade af det.

Få voksne giver mulighed for afgrænsede relationsdannelse til gavn for trivsel og læring

På skolen prioriterer de vigtigheden af, at børnene møder få lærere, som de har mulighed for at opbygge en relation til. En lærer hører enten til indskolingen (0.-5. klasse) eller udskolingen (6.-9. klasse) og følger en klasse i hele perioden, så eleverne møder en 'fast stab'. Dette indbefatter også, at det er de faste lærere, der støtter op omkring børn med udfordringer, i stedet for, at der kommer nye voksne ind udefra. Skolen har således lagt ressourcetimerne ud på årgangene i år, hvilket ledelsen har oplevet som et stort opgør og kulturforandring. Men de mener, det er det værd, da relationsdannelsen er så vigtig – både for trivsel og læring.

“Det, at læren kender barnet i forvejen i andre sammenhænge og kender udfordringerne, skaber en tryghed både for hvert enkelt barn men også i forhold til det, vi er sat i verden til - at opnå et fagligt resultat.” - Skoleleder

Den pædagogiske faglighed er vigtig i skolen

“Det var en gave for os, at KKFO'en kom ind over os, fordi nu kan vi kigge på det hele barn 0-3 klasse, vi har pædagoger med overalt.”

Københavns Kommune

Børne- og Ungdomsforvaltningen

Fagligt Center,

Fritid, Unge og Analyse

Februar 2023

Fotos: unsplash.com

